

ЧАСТИНА ПЕРША

Коли я ще був дуже молодий і прагнув побувати у якихось інших місцях, доросліші люди запевняли мене, що зрілість великує цей свербіж. Коли ж мій вік вже можна було описати як зрілість, мені почали прописувати у якості ліків середній вік. У середньому віці мене запевняли, що старший вік заспокоїть мою лихоманку, а тепер, коли мені вже п'ятдесят вісім, можливо, глибока старість таки зробить свою справу. Нічого не спрацювало. Коли я чую чотири різкі гудки корабля, волосся на моїй шії і досі піднімається сторч, а ноги самі починають вибивати чечітку. Щойно зачую звук реактивного літака, прогрітий двигун або навіть цокіт підкутих копит по бруківці — то відразу здригаюся, в мене пересихає в роті і порожніє в очах, долоні стають гарячими, а шунок так крутить, що він опиняється аж під грудною кліткою. Іншими словами, кращим я не став; простіше кажучи, хто вже раз став волоцюгою, той ним назавжди й залишиться. Боюся, що ця хвороба невиліковна. Я пишу про це не для того, що повчити інших, а щоб усвідомити це самому.

Коли норавлива людина підхоплює вірус нетерплячки і шлях, що веде вдалину, здається широким, прямим та приємним, жертва захворювання мусить спочатку знайти хороший

і задовільний привід для поїздки. А для досвідченого волоцюги це не складно. В його душі ціла оранжерея з таких причин, треба лише обрати потрібну. Потім він має спланувати свою поїздку у часі та просторі, обрати напрямок та пункт призначення. І, нарешті, втілити подорож у життя. Подумати, як їхати, що взяти з собою, на який час зупинитися. Ця частина процесу незмінна і безсмертна. Я описую її лише для того, щоб новачки-волоцюги, як-от підлітки, які щойно согрешили, не подумали, що це вони її винайшли.

Щойно ви розпланували подорож, зібрали все необхідне і вирушили в дорогу, з'являється новий чинник, який перебирає на себе всю увагу. Поїздка, сафарі, дослідницька експедиція — все це сутності, які відрізняються від інших подорожей. У них є особистість, темперамент, індивідуальність, унікальність. Будь-яка подорож має власне обличчя, двох схожих не існує. І всі наші плани, обмеження, заходи безпеки та стримування — марні. Після багатьох років боротьби ми усвідомлюємо, що це не ми здійснюємо подорож; а подорож здійснює нас. Фахівці з планування поїздок, графіки, замовлення квитків та готельних номерів, — усе це, педантичне та незмінне, розбивається на друзки об індивідуальність поїздки. Тільки визнавши це, справжній волоцюга може розслабитися і підкоритися обставинам. Тільки тоді зникають усі розчарування. У цьому подорож схожа на шлюб. Найкращий спосіб помилитися — це вважати, що ви все контролюєте.

Ну от. Тепер, сказавши це, я почуваюся краще, хоча й усвідомлюю, що мене зрозуміють лише ті, хто це пережив.

***

Гадаю, мій план був зрозумілий, чіткий та обґрунтований. Багато років я подорожував до різних частин світу.

В Америці я живу в Нью-Йорку і час до часу буваю в Чикаго та Сан-Франциско. Але Нью-Йорк є не більшою Америкою, ніж Париж — Францією, чи Лондон — Англією. Так я зрозумів, що не знаю власної країни. Я американський письменник, який писав про Америку, керуючись пам'яттю, а пам'ять — це в кращому випадку помилкове та спотворене джерело знань. Я не чув мови Америки, не вдихав запахів її трави та каналізації, не бачив її пагорбів та води, її барв та відтінків світла. Я знав про зміни лише з книжок та газет. Але поза цим я не відчував країну протягом двадцяти п'яти років. Коротше кажучи, я писав про те, чого не знав, і мені здається, що для так званого письменника це — злочин. Мої спогади спотворилися за двадцять п'ять років, що минули.

Колись я мандрував у старому фургоні для хліба — колимазі з двома дверцятами і матрацом на підлозі. Я зупинявся там, де скупчувалися люди, слухав, дивився і відчував, і під час цього процесу в мене вимальовувалася картина моєї країни, точність якої погіршувалася лише моїми власними недоліками.

Отже, я вирішив зробити це знову — спробувати відкрити заново цю величезну землю, а інакше я не зміг би оповідати у своїх творах маленькі симптоматичні істини, з яких складається велика правда. Але тут-таки з'явилася одна серйозна проблема. За ці двадцять п'ять років моє ім'я стало досить відоме. А мій досвід свідчив, що коли люди щось про вас чули, приємне чи ні, вони міняються; через сором'язливість та інші якості, до яких їх підштовхує реклама, вони поводяться не так, як за звичайних обставин. Через це моя поїздка вимагала, щоб я залишив своє ім'я та особистість вдома. Я повинен був перетворитися на мандрівні очі та вуха, щось на кшталт рухливої желатинової пластини. Я не міг ставити свій підпис у реєстраційних журналах готелів, зустрічатися зі знайомими, брати інтерв'ю в інших і навіть ставити глибокі питання. До того ж

двоє або більше людей могли б порушити екосистему певного району. Я повинен був їхати наодинці і автономно, наче звичайна черепаха, що тягне свій будинок на спині.

Врахувавши усе це, я написав листа до головного офісу великої корпорації, яка виробляє вантажівки. Я конкретизував свою мету та потреби. Мені потрібен був пікап вантажопідйомністю у три чверті тони, здатний проїхати будь-де, можливо, у важких умовах, і я хотів, щоб на його шасі звали будиночок, подібний до каюти на малому судні. На трейлері важко маневрувати на гірських дорогах, неможливо, а часто й незаконно паркуватися і він залежить від багатьох обмежень. У належний час мені надіслали технічні характеристики на міцний, швидкий та комфортабельний автомобіль, на який можна було монтувати будиночок — маленький будиночок з двоспальним ліжком, плитою на чотири конфорки, обігрівачем, холодильником та ліхтарями, що працюють на бутані, хімічним туалетом, місцями для шафи та багажника і вікнами, захищеними від комарів — якраз те, чого я й хотів. Влітку його доставили прямісінько до моєї маленької тоні* в Сег-Гарборі, що на самому кінці Лонг-Айленду. Незважаючи на те, що я не хотів починати свою подорож до Дня праці**, коли народ повертається до нормального життя, мені слід було звикнути до свого черепащачого панцира, обладнати його та розібратися, що до чого. Він прибув до мене в серпні, потужний і в той же час гнучкий красень. Керувати ним було майже так само легко, як і пасажирським авто. А оскільки моя поїздка викликала в колі друзів певні сатиричні зауваження, я назвав його Росинантом — як ви пам'ятаєте, так звали коня Дон Кіхота.

---

* Тоня — ділянка водоймища, звичайно з розчищеним дном для ловлення риби неводом. — Тут і далі прим. пер.

** День праці — національне свято у США, яке відзначають у перший понеділок вересня.